

Jiří Nesiba

Od obrannej války k válce s terrorizmem: pohled raymonda arona na izraelskou politiku

---

Kultura Bezpieczeństwa. Nauka-Praktyka-Refleksje nr 27, 139-164

2017

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

KULTURA BEZPIECZEŃSTWA
NAUKA – PRAKTYKA – REFLEKSJE
NR 27, 2017 (139–164)
DOI 10.24356/KB/27/5

OD OBRANNÉ VÁLKY K VÁLCE S TERORISMEM: POHLED RAYMONDA ARONA NA IZRAELSKOU POLITIKU

JIŘÍ NESIBA

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií
Ústav sociálního rozvoje

JOSEF SMOLÍK

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií
Ústav sociálního rozvoje

ABSTRACT

The article aims to introduce the analysis of Israeli politics from the perspective of French historian, philosopher and sociologist Raymond Aron (1905–1983). Aron belonged to the secular Jewish assimilated community in France. That is why his analyses of Israel are both very deep and detailed. Aron described Israel as a crossroad of global international relations and "planetary" diplomacy. In his life research, he emphasized strictly the disinterested analytical approach, thus he described Israeli policy and the political environment of Middle East from this point of view. Although his thinking was based on realistic theory of international relations and etatism, his analysis of Israeli policy rather came from his personal beliefs. In result, Aron could afford to understand freely all problems of the participants of Israeli politics.

Key words: Raymond Aron, security policy, State of Israel, realism of international relations

ABSTRAKT

Tento článek¹ se zabývá analýzami izraelské politiky od francouzského historika, filosofa a sociologa Raymonda Arona (1905–1983). Aron byl potomkem židovské rodiny ve Francii, která byla plně asimilovaná do francouzské sekulární společnosti. Proto jeho politické analýzy státu Izrael vycházely z široce vnímaného kontextu. Popisoval Izrael jako průsečík globálních mezinárodněpolitických vztahů „planetární“ diplomacie. Aron přísný ve své nestranné analytické metodě se věnoval Izraeli a Blízkému východu podrobně po celý svůj život. Ačkoliv vycházel z realistické teorie mezinárodních vztahů a byl zastáncem tzv. *etatismu*, jeho analýzy izraelské politiky vycházely z jeho hlubokého vnitřního přesvědčení, a proto rozuměl problémům na obou stranách konfliktu.

Klíčová slova: Raymond Aron, bezpečnostní politika, stát Izrael, realismus mezinárodních vztahů

Úvod

Francouzský myslitel Raymond Aron (1905–1983) je ve střední Evropě znám především jako představitel klasické sociologie či jako konzervativní francouzský filosof podporující politiku prezidenta Charlese de Gaulle, případně jako intelektuální persona stojící v opozici proti levicovému hnutí šedesátých let, jehož symbol byl mj. jeho spolužák z *École Normale Supérieure* Jean-Paul Sartre (1905–1980).

Tento článek si klade za cíl ukázat Raymonda Arona i jako analytika a komentátora mezinárodních vztahů, který v nadčasové rovině dokázal vnímat realitu měnících se vztahů v prostředí studené války. Jako příklad poslouží jeho analýzy mezinárodní politiky Státu Izrael od roku 1948 do konce Aronova života v roce 1983.

VZNIK STÁTU IZRAEL A RAYMOND ARON

Po skončení druhé světové války až do vzniku státu Izrael v květnu 1948 Raymond Aron nepsal žádné studie týkající se vzniku židovského státu. Ke vzniku Izraele se veřejně nevyjadřoval ani v době, kdy nově vzniklý židovský stát bojoval po odchodu Britů z Palestiny se svými arabskými sousedy. O něco více informací najdeme o jeho vztahu k politickému hnutí sionis-

---

¹ Za připomínky k textu děkujeme Mgr. Evě Taterové, M.A., Ph.D.

mu, které se o vznik Izraele významně zasloužilo. Nicméně ani v této oblasti nezanedbal Aron mnoho pramenů. Souvisí to s několika fakty. Aron v politických hnutích, jako byl sionismus, spatřoval před válkou spíše okrajovou záležitost, která nemá vliv na světové dění a mezinárodní vztahy. Dalším významným aspektem bylo, že jako francouzský občan i přes svůj židovský původ o emigraci do Palestiny nikdy neuvažoval. Až během druhé světové války, kdy pracoval jako exilový novinář v Londýně, začal vnímat problémy židovských komunit citlivěji, a po porážce fašismu byl šokován mírou tragédie osudu židovských obyvatel v Evropě. Vyčítal si, že nevěnoval v Londýně této otázce v gaullistickém exilovém listu *France libre* více pozornosti. Sionismus pohledem Raymonda Arona byl definován jako verze utopického socialistického hnutí – tak by se dal shrnout Aronův pohled na židovské hnutí vedoucí ke vzniku Izraele. Aron kritizoval socialismus jako zjednodušenou politiku pro masy. Tvrdil, že socialismus se sice vymezuje jako opak všech ostatních náboženství, ale sám o sobě se náboženstvím stává.² Socialismus podle vyjádření Arona nemá autoritu v Bohu, ale má autoritu v nějakém svém „poslání“ (fr. *mission*).³

Proto i sionismus proto byl pro Arona citlivou záležitostí. Než aby tedy veřejně kritizoval aspekty sionistických vizí, které do jisté míry nesly i ideologické prvky, tak se raději ke vzniku Izraele veřejně nevyjadřoval. Kritiku sionismu nicméně můžeme nalézt v jeho politologických a sociologických studiích, kde se věnoval tematice ideologického myšlení. Zde kritizuje socialismus ovlivněný kolektivismem či komunismem, tedy i sionismus, který se projevoval i v době vzniku Státu Izraele. Všem těmto hnutím Aron přisuzoval charakter víry v přebudování společnosti podle neověřitelných teorií („sociální inženýrství“).⁴

Aron existenci Státu Izrael chápal jako pokus, zda Židé dokážou stát vést demokraticky podle západních liberálních tradic, či zda převáží socialistický levicový proud spolupracující s Moskvou. Boj o charakter a význam státu Izraele tak zkoumal z pohledu tehdejší světové politiky, kdy se na region Blízkého východu začala obracet pozornost velmocí, které se zde snažily získat spojení. Nejednalo se pouze o USA či SSSR, ale i o Francii

² R. Aron, *Chroniques de Guerre. La France libre, 1940-1944*, Gallimard, Paris 1990, s. 926

³ R. Aron, „*Chroniques...c.d.*“, s. 939. Kritiku socialismu v případě sionismu Aron zmírňuje v poznámkách, když píše o tom, že uznává, že určité prvky sociálně demokratického zřízení se efektivně uchytily na některých britských koloniálních území (!). srov. ARON, Raymond, *Chroniques...c.d.*, s. 940.

⁴ R. Aron, *Opium intelektuálů*, Mladá Fronta, Praha 2001, s. 19.

či Velkou Británií vykonávající mandátní správu nad pozdějším územím státu Izrael⁵.

Jako příklad lze uvést dochovaný záznam o Aronových názorech na britskou mandátní správu v Palestině v rozhovoru se Simone de Beauvoir a Jean-Paul Sartrem v Café de Flora v Paříži v roce 1947. Z pamětí Simone de Beauvoir vyplývá, že Aron podporoval židovskou imigraci do Palestiny, v níž viděl rozšíření západní demokracie. Sartre i Beauvoirová tuto imigraci podporovali také, ale z jiného důvodu. Především v Britech viděli imperialisty, kteří zneužívají své kolonie, a měli by proto co nejrychleji tuto oblast Blízkého východu opustit. Naproti tomu Aron tvrdil, že pokud opustí Palestinu, aniž by tam dopředu vyřešili vztah mezi Židy a Palestinci, tak v Palestině budou nekonečné boje mezi oběma skupinami. Přítomnost Britů přispěje k dohodě, protože tlumí napětí.⁶

Raymond Aron uznával argumenty vedoucí ke vzniku Izraele jako přímý důsledek holocaustu v Evropě. Stát Izrael vnímal jako ochranu Židů proti antisemitismu, protože antisemitismus podle něj hrozí neustále, novou formou byla nenávisť k izraelskému státu.⁷ Aron považoval antisemitismus za stálou hrozbu, která nezmizí. Konstatoval, že určitý domov pro lidi hlásící se k židovské víře a židovskému národu musí existovat.⁸ Mimo holocaust a antisemitismus Aron existenci Izraele ospravedlňoval ještě z jiného, méně známého pohledu. V průběhu války byli v britských a francouzských jednotkách často využíváni Židé již usazení v Palestině, což do jisté míry podporovalo i snahu o vlastní stát z hlediska mezinárodních vztahů.⁹

⁵ Více viz např. BIALER, Uri, *Between East and West: Israel's Foreign Policy Orientation 1948-1956*, Cambridge University Press, Cambridge 1990.

⁶ Simone de Beauvoir, *La Force des Choses*, Paris 1963, s. 81; R. Colquhoun, *Raymond Aron. The Philosopher in History 1905 - 1955*, Sage Publications, London 1986, s. 350; R. Aron, *Israéliens et Palestiniens*, in. *Le Figaro* 14. 9. 1972, cit. dle R. Aron, *Les articles de politique internationale dans Le Figaro de 1947 à 1977, Tome III., Les Crises, (février 1965 à avril 1977)*, Éditions de Fallois, Paris 1997 s. 1146-1148.

⁷ Aron často citoval knihu Léona Poliakov, který rozebíral antisemitismus ve světě a ve Francii, srov., L. Poliakov, *Histoire de l'antisemitisme*, vol. I-IV., Calmann-Lévy Paris 1951.

⁸ R. Aron, *Les Juifs, Vichy et Israël*, *L'Express*, 22.-28. září 1979, in. R. Aron, *Essais sur la condition...c.d.*, s. 287-292.

⁹ Např. při ústupu britské 8. armády ze severní Afriky v červnu 1942 hájila tisícovka palestinských Židů ve Svobodné francouzské brigádě vesnici Bir Hakeim, jimž přišla na pomoc gaullistická kolona pod generálem Pierrem Koenigem. Jinou velkou pomocí

Systematicky se Aron věnoval pozornost Blízkému východu a Izraeli ve svých úvodnicích, které od roku 1947 psal pro francouzský list *Le Figaro*. V nich se zajímal zejména o aktuální otázky mezinárodních vztahů. Ve svých textech se zaměřoval především na analýzu studené války. Aron vnímal svoje články jako prostředek jak prezentovat odborné názory na mezinárodní politiku co nejširší veřejnosti. Definoval svoji žurnalistickou činnost jako vyjádření názoru přímým způsobem, a to takovým, aby byl názor přesvědčivý, ale zároveň aby byl podřízen novinářské přesnosti tak, aby mohl čtenáře zaujmout, ovlivnit či přesvědčit.¹⁰

Podstatou jeho analýz o mezinárodních vztazích byl rozbor napětí mezi Spojenými státy americkými a Sovětským svazem. Už tehdy tvrdil, že obě atomové velmoci budou soupeřit v regionální politice, ale do přímého konfliktu se nepustí. Aron tak předpokládal, že soupeření o zvětšení sféry vlivu bude probíhat v ostatních státech, přičemž snaha posunout hranice jednotlivých bloků bude realizována použitím atomových zbraní.¹¹ Aron v tomto ohledu měl vskutku dobré analytické schopnosti. Stejně tak ve svých komentářích předpokládal, že ve třetím světě (kam začleňoval i arab-

---

byla tzv. podzemní armáda Hagana a později její úderná jednotka Palmach, která prováděla diverzní činnost nejen na území Palestiny, ale osnovala sabotáže také v Libanonu a Sýrii. Znalost regionu, jazyka, kultury a zvyků arabských obyvatel byly základem úspěšných operací v Sýrii proti vichystickému režimu, srov. BLACK, Ian, MORRIS, Benny, *Mossad – izraelské tajné války*, Jota, Brno 2003.

¹⁰ Aron rozděloval editoriaální články na čtyři typy – články polemické, analytické, psané z určitého zaujatého úhlu či články odkazující na nějakou politickou historii, která umožňuje opřít se do určitých událostí v širších souvislostech. Aron se při svých rozbořech nejvíce držel právě analytického rozboru. Zároveň jako novinář často cestoval a měl tendenci se seznámit s místem konfliktů, o kterých psal. Ale odmítal novinářský přístup, kdy novinář popisoval na místě jen částečné informace vytržené z kontextu, kdy šlo o představení nějakého povrchního investigativního tématu, in. ARON, Raymond, *L'éditorialiste*, in. *Fondation national de Sciences politiques, Problèmes et techniques de la presse*, Editions Domat-Montchrestien, s. 70, cit. dle BAVEREZ, Nicolas, *Raymond Aron. Un moraliste au temps des idéologies*, Flammarion, Paris 1993, s. 226. Dokonce když byl v půli srpna roku 1967 na týden v Jeruzalémě po Šestidenní válce, dostal nabídku na návštěvu pásma Gazy či Golanských výšinách, mohl zde s doprovodem psát přímo z těchto okupovaných míst, nicméně Aron odmítl s tím, že je mu již dopředu zřejmé, co tam uvidí. To, o čem píše, tedy snaha po pochopení podstaty konfliktu v Izraeli, fyzickou návštěvou ve zničených vesnicích nenalezne, in. N. Baveréz, *Raymond Aron...c.d.*, s. 341.

¹¹ R. Aron, *Fin de Guerre froide? Détente*, *Le Figaro*, 8. února 1949, in. ARON, Raymond, *Les articles du Figaro, Tome I, La Guerre froide 1947-1955*, Édition de Fallois Paris 1990, s. 171-174.

ské státy) budou na významu nabývat marxismus a nacionalismus, tedy dvě západní ideologie, které jsou do tohoto prostředí přeneseny uměle. Tyto ideologie podle Arona měly sloužit především SSSR jako záminka pro zvýšení vlivu v arabských zemích, které by mohly realizovat guerillový boj proti západním zemím (podpora prosovětské mocenské politiky byla často vydávána jako „národněosvobozenecký“ boj).¹²

Aron také nesouhlasil s názory, že by západní Evropa a její diplomacie měla v době vzniku studené války zaujmout neutrální pozici. Tuto pozici nazýval poraženectvím (fr. *défaitisme*).

Svět byl podle Arona již rozdělen na bloky a každá země i přes svou deklarovanou neutrální pozici podporovala jeden z bloků. Tím předpokládal, že i stát Izrael a sousední arabské země budou začleněny do některého ze dvou bloků.¹³ Výhodou pro západní země podle Arona byla skutečnost, že mohly do zemí Blízkého východu směřovat ekonomickou pomoc, a snažit se stabilizovat sociální struktury v podobě pozvednutí životní těchto států.

V této souvislosti Aron doporučoval koordinovat spolupráci mezi zeměmi Evropy a USA v oblasti ekonomické spolupráce, která dle něj měla formovat místní průmysl a zároveň liberalizovat arabskou společnost. Prvním krokem, který Aron navrhoval, byla realizace dekolonizačního procesu, který měl směřovat i do ekonomické spolupráce, což by byla zároveň vhodná strategie proti nárůstu vlivu komunistických idejí v daném regionu. Neutralitu či izolacionismu považoval Raymond Aron za strategii úniku, která by znamenala budoucí prohru.¹⁴

¹² R. Aron, *Révolution en Asie, Lé décomposition des Empires coloniaux*, Le Figaro, 12. ledna 1950, in. ARON, Raymond, *Les articles du Figaro, Tome I, La Guerre froide 1947–1955*, Édition de Fallois Paris 1990, s. 339–342; R. Aron, *La crise de la diplomatie occidentale*, Le Figaro, 10. února 1950, in. R. Aron, *Les articles du Figaro, Tome I...c.d.*, s. 352–356.

¹³ R. Aron, *Contre le défaitisme*, Le Figaro, 3. března 1950, in. R. Aron, *Les articles du Figaro, Tome I...c.d.*, s. 359–363.

¹⁴ R. Aron, *La Grande Épreuve des États-Unis, X. Destin de L'Europe*, Le Figaro, 19. prosince 1950, in. ARON, Raymond, *Les articles du Figaro, Tome I...c.d.*, s. 561–566. Aron vyzdvihuje strategii J. F. Dulles, který navrhoval: přestat vést obranou politiku a jasně vyhranit sféry zájmu velmocí, nelze vyhrát studenou válku a nebyť iniciativní; stabilizovat hranici mezi dvěma světy; zabránit posilování komunistických režimů ve světě. In ARON, Raymond, *Paroles et Actes*, Le Figaro, 11. ledna 1951; ARON, Raymond, *Les articles du Figaro, Tome I...c.d.*, s. 578–582.

Aron také preferoval politiku zadržování (fr. *contenir*) před politikou vytlačování (fr. *refouler*) vůči komunismu ve třetím světě. To podle Arona byl vhodný přístup, který měl Západ prosazovat na Blízkém východě tak, aby komunismus nemohl vůbec do bývalých arabských kolonií proniknout.¹⁵

Aron se obával vzrůstajícího náboženského fanatismu ze strany arabského obyvatelstva a upozorňoval na možnost šíření atentátů na politické představitele. V politice Blízkého východu považoval moment násilí za stále přítomný, v případě, že by nebyla jedna z velmocí na Blízkém východě hegemonem. Evropské moralizování podle Arona nebylo řešením. Aron si také všiml toho, že Jordánsko i Libanon vyjednávali tajně s Izraelem o uznání hranic, s čímž ale zásadně nesouhlasili Palestinci, kteří realizovali řadu atentátů na arabské politiky, kteří taková jednání s Izraelem iniciovali. Aron upozorňoval, že pokud se útoky na arabské politiky rozrostou, tak by hrozila destabilizace celého regionu.¹⁶

Aron v kontextu radikalizace arabského obyvatelstva vůči Západu mluvil o „islámské revoluci“, za jejíž klíčové znaky považoval rostoucí útoky na politické představitele, které by mohly destabilizovat celý arabský svět, jak v nezávislých státech, tak i v koloniích.¹⁷

¹⁵ R. Aron, *L'Amérique Républicaine, II. A la recherche d'une stratégie offensive*, Le Figaro, 10. března 1953, in. ARON, Raymond, *Les articles du Figaro, Tome I...c.d.*, s. 989-992, Aron se odvolává na práci George Kennana o úloze Moskvy, vytvořil doktrínu zabraňování (fr. *containment*); R. Aron, *Révision de la politique étrangère?*, Le Figaro, 12. června 1953, in R. Aron, *Les articles du Figaro, Tome I...c.d.*, s. 1042-1044.

¹⁶ Útoky byly vedeny např. na jordánského krále Abdulláha z Hašimovské dynastie, který byl 20. července 1951 zabit palestinským útočником při návštěvě jeruzalémské mešity Al-Aksá, protože byl podezřelý z jednání s Izraelem a byl vnímán jako přítel Velké Británie (navíc král 16. prosince 1949 anektoval Západní břeh Jordánu jako součást Transjordánska). Mimo tento atentát byl zavražděn v Ammánu syrskými útočníky dne 16. července 1951 bývalý libanonský premiér Riad as-Solh, kterého Palestinci podezřívávali, že po boku Jordánska jedná s Izraelem. Dalším atentátem byl útok na pakistánského premiéra Ali Khana 16. října 1951, jiným útokem byl úspěšný atentát v roce 1951 na iránského premiéra Ali Rezmaru.

¹⁷ Mocnosti a koloniální státy by podle Arona měly akceptovat novou realitu na Blízkém východě, je evidentní, že ztrácí sílu na přímou vojenskou kontrolu těchto území, tedy měly by přizpůsobit novým vztahům zahraniční politiku. S určitým předstihem k budoucí tzv. Suezské krizi si Aron všimá faktu, který dokládá ztrátu pozic Západu na Blízkém východě, když egyptský parlament dne 15. října 1951 anuloval britsko-egyptskou dohodu z roku 1936, která zaručovala Britům rozmístění svých jednotek v Suezském průplavu. Velká Británie ztrácí pozice jak v Íránu, tak v Egyptě a pokud bude uplatňovat podle Arona stále silovou politiku, tak výsledkem bude konflikt s nějakým arab-

SUEZSKÁ KRIZE V ROCE 1956

Aron se politikou a postavením Izraele začal zabývat intenzivněji až od poloviny padesátých let 20. století. Jednak byl v Izraeli na své první návštěvě a mohl porovnat své představy o státu Izrael s realitou. V té době se také Izrael dostal poprvé do centra pozornosti velmocí v souvislosti s tzv. Suezskou krizí, když se židovský stát dostal do výrazného konfliktu s Egyptem. K této situaci se Aron jako vyjadřoval s velkou obezřetností, i z toho důvodu, že Francouzi dlouho dobu považovali Egypt za svou sféru zájmů již od 19. století.¹⁸

Podstatnou souvislostí Suezské krize byl podle Arona nikoliv střet Velké Británie, Francie a Izraele s Egyptem. Kontext boje byl definován především studenou válkou. USA a SSSR podle Aron utvářely specifický globální systém a Blízký východ byl jako jeden ze subsystémů tomuto dění do určité míry podřízen. Aron kritizoval toto „suezské dobrodružství“, které nemělo dlouhodobou koncepci a žádnou strategii, protože do něj nezasahovaly velmoci. Výsledky Suezské krize hodnotil jako neúspěch pro zahraniční politiku Francie i Velké Británie. Plnou vahou se projevil fakt, že obě země se v mezinárodní politice po druhé světové válce staly mocnostmi druhého řádu. Francie a Velká Británie měly v tomto období zcela rozdílné zájmy a jejich spolupráce byla jen „papírová“. Podle Arona se za jejich politikou skrýval komplikovaný politický vztah k procesu dekolonizace.¹⁹

---

ským státem, který samotná Velká Británie nemůže vyhrát, protože již není velmocí, srov. R. Aron, *La Révolte de L' Islam*, Le Figaro, 20/21. října 1951, in. R. Aron, *Les articles du Figaro, Tome I...c.d.*, s. 749-753.

¹⁸ Tradice francouzského vlivu v Egyptě můžeme najít už v Napoleonově tažení. Francie se stala vzorem pro egyptské vládcy, učili se francouzské řeči, technickým vymoženostem, egyptští stipendisté byli posílány do Francie., včetně imáma al-Tahtáwí (1801-1873), který po francouzském vzoru začal zakládat v Egyptě školy a stal se národním buditelem. Jako symbol opravdového arabského intelektuála se stal vzorem pro propagandu generála Násira v padesátých letech po nástupu k moci, srov. KROPÁČEK, Luboš, *Islám a Západ. Historická paměť a současná krize*, Praha 2002, s. 55-57. Egypt se tak stal díky francouzskému vlivu po dlouhou dobu od 19. století klíčovým muslimským státem, odkud do arabského světa přicházeli nové intelektuální podněty pro celý Blízký východ i arabský svět (např. zde vznikla reformní islámská organizace Muslimští bratři), srov. M. Mendel, *Islámská výzva*, Praha 1994, s. 94-97.

¹⁹ R. Aron, *Immuable et changeant, de la IVe à Ve république*, Paris, Calmann-Lévy 1959, cit. dle angl. překl. ARON, Raymond, *France. Steadfast and Changing. The Fourth to the Fifth Republic*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts 1960, s. 165.

Aron již v předvečer vypuknutí Suezského konfliktu vnímal nejistou mezinárodní podporu pro Stát Izrael, a to nejen vzhledem k arabským sousedům, ale také vzhledem ke světovým mocnostem. Na jedné straně Suezská krize sblížila zájmy Velké Británie a Francie s Izraelem. Díky prezidentským volbám ve Spojených státech amerických na podzim 1956 se k této spolupráci ale nepřidala americká strana. To byl podle Arona stěžejní faktor dlouhodobějšího neúspěchu celé akce, když si Egypt zajistil podporu SSSR.

Aron v té době ve svých člancích dokazoval, že politika „odrazování“ nepřítele od úmyslu vyvolat konflikt (fr. *dissuasion*) má své limity. Tato politika byla založena na manifestaci velké síly tak, aby protivník ztratil zájem o vyvolání či pokračování konfliktu. To však platilo jen pro politiku velmocí. Ale Francie s Velkou Británií nebyly schopny svojí vojenskou silou zabránit v regionu dlouhotrvajícím konfliktům mezi Izraelem a arabskými nepřáteli, protože již nebyly velmocemi.²⁰

V průběhu samotné krize a vojenských operací Aron přinášel velmi podrobné informace pro čtenáře francouzského deníku *Le Figaro*. Pro Arona podstatným faktem, který byl následně důležitý až po skončení konfliktu, bylo uzavření syrsko-egyptské dohody o společné obraně. Tyto země se začaly sblížovat politicky i vojensky, naopak Jordánské království dělalo vlastní politiku více svázanou s Irákem, podle Arona právě tyto vztahy měly v budoucnu určovat rozpoložení sil v oblasti.²¹

Aron si také všiml aktivity OSN, která se snažila donutit Stát Izrael, aby se stáhl ze Sinaje a okupovaných území. Nakonec se Izrael díky aktivitě generálního tajemníka OSN Daga Hammarskjölda stáhl nejdřív ze Sinaje, a koncem února 1957 i z Gazy a Ejlátu. To bylo podmíněno tím, že izraelské vojenské jednotky byly nahrazeny vojáky mezinárodních sil OSN, kteří měli monitorovat situaci, což pro Izrael znamenalo záruku, že z těchto míst nedojde k napadení ze strany Egypta.²²

²⁰ Hrozby konvenčními zbraněmi jsou podle Arona méně přesvědčivé než provedení konkrétní vojenské akce, politika „odrazování“ silou armády tak někdy může připomínat jen neustálé valení Sisyfova kamene, až armáda pomůže Sisyfovi dovalit kámen až na vrcholek, in. in. R. Aron, *Paix et guerre...c.d.*, s. 535.

²¹ R. Aron, *L'explosion*, in. *Le Figaro* 30. 10. 1956, cit. dle ARON, Raymond, *Les articles...Tome II., c.d.*, s. 254-255.

²² B. Morris, *Righteous Victims: A History of the Zionist-Arab Conflict, 1881-1998*. Knopf Doubleday Publishing Group, New York 2011, s. 292.

Podle názorů Arona měl Izrael právo na politiku obrany, protože jeho pozice byla závislá jen na vojenských kapacitách. I proto se spojencem státu Izrael staly USA, které se snažily jeho politiku prosazovat na půdě OSN.²³

V tomto období Raymond Aron svoji pozornost věnoval detailním rozborům situace na Blízkém východě, kdy se snažil, především v komentářích v deníku listu *Le Figaro*, predikovat vývoj na Blízkém východu, který podle jeho pohledu směřoval ke konfliktu. Aronova predikce byla následně potvrzena dalším vývojem, který vyústil v tzv. Šestidenní válku.

ŠESTIDENNÍ VÁLKA V ROCE 1967

Válka v roce 1967 znamenala pro vztahy mezi státy v regionu Blízkého východu zásadní zlom. Izrael v nutnosti své obrany byl donucen porušit mezinárodní dohody a nařízení OSN, což vyústilo v okupaci cizího území. Postavení palestinské menšiny se zhoršilo a teroristické útoky jako odpověď na tento stav se stávaly běžnou součástí situace státu Izrael. V tomto období Aron upozorňoval na skutečnost, že násirovský Egypt se již poučil z prohry během krize v Suez v roce 1956. Podle Arona mocenské postavení Egypta od padesátých let procházelo střídavými výkyvy, nicméně byla tu zřetelná tendence, aby Egypt byl jednoznačně arabským lídrem v boji proti západnímu světu. Výrazem této politiky byla i dočasná politická unie se Sýrií. Protože vzrůstal vliv nově vzniklých samostatných arabských států po dekolonizačním procesu v severní Africe, rozhodl se Egypt udržet své mezinárodní postavení v arabském světě, k čemuž hledal záminku, kde mohl demonstrovat svoji vojenskou sílu. Egypt proto intervenoval ve válce v Jemenu v roce 1962 proti rojalistům podporovaným Saudskou Arábií. Také musel diplomaticky omezovat vliv iráckého režimu Abd al-Karíma al Qásima, který soupeřil o vliv s Násirem na Blízkém východě.²⁴ Vítězství Izraele v šest dnů trvající válce v období

---

²³ R. Aron, *Washington et Jérusalem*, in. *Le Figaro* 22.2.1957, cit. dle R. Aron, *Les articles... Tome II. c.d.*, s. 299-301.

²⁴ V Iráku hášimovský královský režim a federace s Jordánskem byla odstraněna pučem provedeným iráckou armádou a následně 16. července 1958 nastala irácká revoluce, která do čela státu vynesla generála Quásima, který začal Irák směřovat k politice Moskvy (a po jeho smrti v tom pokračovali jeho následovníci), Irák vystoupil i z Bagdádského paktu a irácký laický vojenský režim byl konkurencí pro ambice egyptského prezidenta Násira. Projevem Násirových ambicí proti Iráku a upevnění pozice v arabském světě byla intervence egyptských vojsk v Jemenu na podporu vzniku severní Jemenské arabské republiky s centrem v Saana. Jemenská opozice podporovaná Saúd-

od 5. do 11. června 1967 znamenalo, že se na Blízkém východě vytvořila nová vojensko-geopolitická realita. Před válkou ležela hlavní izraelská populační centra jen pět minut letového času od nejbližší izraelské základny. Původně značná část izraelské „úzké míry v pase“ byla na dostřel arabského dělostřelectva, jako například Jeruzalém a sídliště v severní Galileji. Po Šestidenní válce tomu bylo obráceně. Byla to izraelská letadla a vojska, která se nacházela v krátké úderné vzdálenosti od Ammánu, Damašku a Káhiry.²⁵

V té době Aron tvrdě kritizoval francouzskou diplomacii, která se podle jeho názoru od Suezské krize nepoučila, a dál vedla nekonzistentní zahraniční politiku vůči zemím Blízkého východu. Právě ve vztahu Francie k Izraeli se Aron dostal asi do nejhlubšího sporu s francouzským prezidentem Charlesem de Gaullem. Aron, vždy považovaný za příznivce gaullistické politiky, se stal kvůli některým nekorektním prohlášením de Gaulla na adresu Izraele a židovské menšiny jeho britkým kritikem. I jako novinář veřejně vystupoval proti blízkovýchodní politice francouzského prezidenta. Aronova kritika de Gaullova vztahu k Izraeli pramenila z konference konané 27. listopadu 1967, kde francouzský prezident hodnotil politiku státu Izrael. Zároveň se pouštěl do kritických hodnocení židovských komunit mimo Izrael. De Gaulle tvrdil, že chápe, jaký význam má pro Židy Země zaslíbená, a připomínal i pomoc Francie Izraeli v době jeho vzniku a v době Suezské krize. De Gaulle ale kritizoval agresivní politiku Izraele ke svým arabským sousedům. Vyzýval Izrael k mírovému soužití se sousedy, což se týkalo nejen mezinárodního statusu Jeruzaléma, ale také přírodních zdrojů (např. neupravovat průtok řeky Jordán). De Gaulle vyzdvihl svůj rozhovor s izraelským ministrem zahraničí Abbem Ebanem, kterému mu 2. června 1967 zopakoval, že Francie pomůže Izraeli, pokud bude napaden, ale nepřispěchá mu na pomoc, pokud zaútočí Izrael jako první. V Šestidenní válce podle de Gaulla Izrael okupoval cizí území a navíc realizoval politiku útlaku, represe, násilí a jakýkoliv odpor palestinského obyvatelstva prohlašoval za terorismus.²⁶

---

skou Arábií vyvolala v zemi občanskou válku trvající do roku 1967, kdy Egypt stáhl v předvečer Šestidenní války svá vojska pro potřeby boje s Izraelem.

²⁵ Srov. Howard Morley Sachar, *Dějiny státu Izrael*, Regia, Praha 1999, s. 504.

²⁶ GAULLE, Charles de, *Discours et Messages*, tome V., *Vers la terme 1966-1969*, Plon Paris, 1970, s. 232-235.

S tímto de Gaullovým hodnocením Aron důrazně nesouhlasil. Upozorňoval na netradiční označení Židů de Gaulla, který mluvil jako o „sebevědomé a panovačné elitě“ (fr. *peuple d'élite, sûr de lui-même et dominateur*). Aron nepovažoval tento příměr pro židovské občany a lidi žijící po celá staletí v evropských ghettech a přeživší koncentrační tábory za vhodný, protože byl používán francouzskými fašisty během druhé světové války.²⁷

Aron kritizoval de Gaulla i z toho důvodu, že nevhodně používal označení židovský národ, což opomíjelo realitu, kdy se nejednalo o homogenní skupinu, která by si zasloužila označení „elita sebejistá a panovačná“. Diaspora a sionismus rozdělila francouzské občany židovského původu na dvě skupiny, na ty, kteří odešli do Izraele (fr. *israelis*), a ty, kteří zůstali francouzskými občany a praktikují své židovské náboženství ve Francii (fr. *français d'origine juif*). Většina těchto občanů z Francie neodešla, protože si Francii vybrala za svůj domov.²⁸

Aron sám sebe prezentoval jako „*juif assimilé*“, což do jisté míry objektivizovalo jeho komentáře, které mohly být veřejností vnímány jako zavádějící argumenty.²⁹ Jeho emocionální odpověď na de Gaullovu tiskovou konferenci byla ovšem dána Aronovým „citovým“ vztahem k Izraeli. Projekt židovského státu, kterému původně nevěřil, začal postupně pod tlakem nebezpečí okolního arabského světa chápat jako důležitý stabilizační prvek mezinárodní politiky Blízkého východu. Proto dokázal jinak zdrženlivý Aron odpovědět velmi emotivně. Aron na konflikt Šestidenní války reagoval i jako novinář v *Le Figaru* velmi aktuálně. Už více než rok před vypuknutím konfliktu na stránkách deníku rozebíral možnost, zda Izrael vlastní atomovou zbraň a jak to případně může ovlivnit „permanentní krizi“ na Blízkém východě. Aron varoval před sebenaplňujícími se proroctvími (angl. *self-fulfilling prophecies*), aby ostatní státy nejednaly, jako by Izrael atomovou zbraň už měl, aniž by bylo potvrzeno její vlastnictví. Aron predikovat, že při možném konfliktu by stejně záleželo pře-

²⁷ Tento termín „sebejistého a panovačného národa“ používal ve Francii Xavier Vallat zmocněnec vichistického režimu pro židovské otázky, srov. R. Aron, *Mémoires. 50 ans de réflexion politique*, Commentaire Julliard, Paris 1983 (cit. dle reéed. Édition Robert Laffont, Paris 2003), kap. XIX, s. 498–526; R. Aron, *Angažovaný pozorovatel, Rozhovory s Jeanem-Louisem Missikou a Dominiquem Moltonem*, Mladá Fronta, Praha 2003, s. 260.

²⁸ R. Aron, *De Gaulle, Israël et les juifs...c.d.*, s. 53.

²⁹ R. Aron, *Israël: Face a la tragédie*, in. *Le Figaro littéraire*, 12. 6. 1967, cit. dle. ARON, Raymond, *De Gaulle, Israël et les juifs...c.d.*, s. 101–108..

devším na síle konvenčních zbraní, nikoli na zbraních nukleárních. Aron také kritizoval francouzskou politickou lobby, která podle něj prodávala zbraně oběma potenciálním stranám konfliktu.³⁰ Aron predikoval, že Izrael i přes vojenské vítězství v Šestidenní válce má další konflikty před sebou. Aron upozorňoval, že Stát Izrael se svými necelými třemi milióny obyvatel nemůže donutit okolní arabský svět ke kapitulaci. Přestože podle Arona Izrael porazil arabské armády, nelze tímto způsobem zajistit dlouhodobý mír. Podle názorů Arona by bylo glorifikování Izraelců a zesměšňování a podceňování arabských obyvatel bylo cestou vedoucí k novým konfliktům v budoucnu.³¹

Šestidenní válka podle Arona konstituovala na Blízkém východě specifické vztahy. Ukázalo se, že velmoci nemají v určitých politických souvislostech přímý vliv na politiku Blízkého východu a musejí se jí přizpůsobovat. Podle Arona to byl vzácný případ toho, kdy subsystem může ovlivnit celý planetární systém mezinárodních vztahů. Izrael totiž dokázal rychlou vojenskou akcí, že i proti OSN či světovému veřejnému mínění povede válku. Spojence si Izrael vybíral podle toho, kdo mu měl zajistit ochranu, což znamenalo, že Stát Izrael realizoval realistickou politiku. Již v tomto období se sblížily zájmy USA a Státu Izrael, které se dlouhodobě staly podle Arona stabilními.

Ani tři roky po ukončení Šestidenní války se situace v regionu nezměnila, Izrael stále okupoval území a neměl uznané hranice od arabských sousedů. Aron ve svých komentářích používal pro tento druh napětí Mao Ce Tungův termínu „prodloužený konflikt“. Tuto situaci vnímal především na úrovni nově utvořených hranic, v jejichž blízkosti stále probíhaly občasně vojenské střety mezi jednotlivými stranami konfliktu. Upozorňoval, že tento „prodloužený konflikt“ může být hrozbou pro Stát Izrael.³² Palestinský problém přestal být podle Arona jen problémem Izraele. Palestinci v tomto období začali svoje požadavky prosazovat únosy a teroristickými akcemi i mimo Izrael, což se odehrávalo nejenom v arabském světě, ale i v západních zemích. Palestinci dle Arona jednali podle logiky boje do úplného konce (fr. *la lutte à mort*). Palestinský terorismus Aron vnímal

³⁰ R. Aron, *Équilibre des forces ou équilibre de la terreur?*, in. Le Figaro 30. 4. 1966, cit. dle R. Aron, *Les articles...c.d., Tome III.*, s. 228-231.

³¹ R. Aron, *Les Armes et la paix*, in. Le Figaro, 5. 7. 1967, cit. dle R. Aron, *De Gaulle, Israël et les juifs...c.d.*, s. 109-111; R. Aron, *Les articles...*, *Tome III., c.d.*, s. 412-414.

³² R. Aron, *Trois ans après. La machine infernal*, in. Le Figaro 5. 6. 1970, cit. dle R. Aron, *Les articles...*, *Tome III., c.d.*, s. 801-804.

jako překážku pro vznik palestinského státu, což bylo i selháním politiky židovského státu, který v tomto období začal Palestince utlačovat.³³ Podle Aronova názoru Stát Izrael vytvořili Židé, kteří usilovali o stát, v němž však nebudou menšinou. Izrael představy prvních sionistů podle Arona v mnohém předčil, nicméně se kriticky vyjadřoval v otázce stejných práv pro různá náboženství, když upozorňoval, že pod jednou vládou pak spolu dva národy bojují. Aron to nazýval destrukcí „sionistických vizí“. Přiznával však, že mezi sionistickým záměrem a státem Izrael v 70. letech 20. století nebylo mnoho společných bodů. Konstatoval také, že dokud Palestinci nezískají vlastní stát, nemůže vzniknout mezistátní dohoda mezi oběma národy, což by podle Arona vedlo k dalšímu násilí.³⁴

Paradoxem mezinárodních bezpečnostních vztahů na Blízkém východě byl také fakt, že na jedné straně probíhal pokus o navázání vztahů mezi Egyptem a Izraelem, zatímco na druhé straně se zintenzivnil palestinský terorismus proti Izraeli. Nejvíce medializovaným projevem byl únos a následné povraždění izraelských sportovců během olympijských her v Mnichově 5. – 6. září 1972, na kterém se podílela palestinská teroristická skupina Černé září.³⁵

---

³³ Obavy z palestinské radikalizace měl i sousední jordánský král Husajn, který v roce 1970 nechal násilím likvidovat buňky Organizace pro osvobození Palestiny (OOP) z Jordánska, poté co na něj bylo spácháno několik pokusů o atentát (např. 9. 6. a 1. 9. 1970). Proto v září zaútočil na palestinské jednotky umístěné v Jordánsku, ty musely prchnout do Libanonu, boje si vyžádaly tisíce mrtvých a na paměť zářijových událostí vznikla i palestinská teroristická organizace Černé září, která v roce 1972 provedla při olympijských hrách v Mnichově atentát na izraelskou výpravu. Ještě v září složky OOP začali unášet západní letadla, aby přitáhli pozornost k palestinskému problému (společnosti SwissAir, Trans World Airlines či Pan American World Airways). Tuto novou formu boje Aron vnímá jako odpověď na okupaci palestinských území Izraelem a nevěří, že by represí bylo možné terorismus vymýtit, vyrůstá z určitých kořenů a pokud se ty nebudou řešit jako příčina, nelze hasit důsledky. R. Aron, *Les Guerres du Proche-Orient*, in. *Le Figaro* 17. 9. 1970, cit. dle R. Aron, *Les articles...*, *Tome III., c.d.*, s. 841–845.

³⁴ R. Aron, *Les Guerres du Proche-Orient*, in. *Le Figaro* 17. 9. 1970, cit. dle ARON, Raymond, *Les articles...*, *Tome III., c.d.*, s. 841–845.

³⁵ Aron upozorňuje, že hodnocení této tragédie by neměla sklouznout v jednostranné emotivní komentáře, ale mělo by se ukázat, co je příčinou a co se vlastně na Blízkém východě děje a jak to ohrožuje západní demokracie. Aron ukazuje, že bezprostřední příčinou bylo jiné utrpení, izraelské nálety na základny fejadínů v Sýrii a Libanonu. Evropané podle Arona těžko porozumí palestinskému myšlení, které považuje palestinské fejadíny za hrdiny. Palestinci mají jinou historickou zkušenost a sebeobětování je přirozenou součástí této kultury. Pokud se nezmění izraelský přístup k palestinské-

Vztahům mezi Palestinci a Židy se Aron intenzivně věnoval ve svých článcích od poloviny sedmdesátých let, kdy tvrdil, že proti rostoucímu terorismu lze bojovat větší otevřeností a dialogem znesvářených stran. Aron zastával názor, že mír v regionu může nastat, pokud bude zajištěn mír, aby se oba národy mohly lépe poznat, eliminovat předsudky a politické vášně. Upozorňoval také, že pokud bude argumentace k odmítnutí míru používat mnichovský atentát, tak situace dlouhodobě nebude mít přijatelné řešení. Aron tvrdil, že nechce soudit ani obviňovat, ale jedná se mu o pochopení situace Palestinců. Upozorňoval, že jako sociolog zkoumající vztahy mezi lidmi ve státě Izrael se mu nelíbil výkon státní moci, který klasifikoval jako „kvazi-totalitu“, přičemž terorismus byl odpovědí. Upozorňoval také na to, že jednotliví politici, ale i světová veřejnost se měla snažit pochopit příčiny a vývoj konfliktu. Aron tedy vyzdvihoval úlohu historické analýzy na základě „dějin přítomnosti“, což pro něj znamenalo pokusit se o identifikaci minulého vývoje a opatrného predikování dalšího průběhu konfliktu.

JOMKIPURSKÁ VÁLKA V ROCE 1973 A POČÁTEK OBČANSKÉ VÁLKY V LIBANONU

Na počátku sedmdesátých let 20. století byl Stát Izrael vnímán o oblasti mezinárodních bezpečnostních vztahů jako významný partner americké zahraniční politiky. Po skončení Šestidenní války probíhala diplomatická jednání, jak ustavit hranici a zajistit volnou cestu přes Suezský průplav. Hlavní roli vyjednávače převzal americký ministr zahraničních věcí Henry Kissinger, který si za hlavní cíl vytkl zprostředkovat dohodu Izraele s Egyptem. Tím by Izrael získal garanci hranic s Egyptem, který by podle pohledu Arona přestal vyvíjet protiizraelskou politiku. Původním záměrem Kissingera bylo zároveň přizvat na jednání okrajově i OOP. OOP byla na summitu arabských zemí v Alžírsku v listopadu 1973 uznána jako jediný představitel palestinského národa. Nicméně i přes probíhající jednání členové OOP (Jásir Arafat byl poprvé pozván na Valné shromáždění OSN koncem října 1974) i stále fungujícího hnutí al-Fatáh podporovali teroristické útoky. Jednání s nimi tak byla pro izraelskou stranu nadále nemožná a OOP na jednání zvána nebyla. Proto také s nebyvalou mírou započaly nejrůznější teroristické palestinské útoky proti civilním cílům.³⁶

---

mu státu, terorismus nelze vymýtit, in. R. Aron, *Terrorisme et guerre populaire*, in. Le Figaro 13. 9. 1972, cit. dle R. Aron, *Les articles...*, Tome III., c.d., s. 1143-1146.

³⁶ Dva největší útoky na izraelské cestující letadly, jednak v na letišti v Lodu (dnes Ben Gurion International Airport) 30. května 1972 (zabito 28 lidí, 80 zraněno), a 27.

Počátek jomkipurské války, tj. útok egyptské a syrské armády vůči státu Izrael, byl podle Arona z taktického hlediska překvapivý, nicméně ze strategického hlediska pochopitelný.

Podle Arona bylo zřejmé, že pokoření egyptské armády v Šestidenní válce povede k dalšímu úsilí o konfrontaci. Aron o těchto událostech referoval v listu *Le Figaro* aktuálně od začátku konfliktu, a tvrdil, že Egypt a Sýrie nemohly skutečně věřit ve své vítězství. Podle něj chtěly donutit Izrael k jednání o stažení z okupovaných území. Nečekaly, že se jim bude v prvních dnech útoku tak dařit. Útok Egypta byl z pohledu USA zbytečný, protože začínající kontakty mezi Egyptem, Izraelem a USA by vedly tak jako tak k nějaké dohodě. Z Egypta se stal po útoku agresor a jeho vyjednávací pozice se z pohledu mezinárodní politiky zhoršila. Jak Aron po zkušenostech z dojednání míru ve Vietnamu konstatoval, Kissinger „chytil do klobouku dalšího zajíce“.³⁷

Tato válka změnila i diplomacii Izraele. Do tohoto útoku byl Izrael zvyklý na velkou vojenskou nadřazenost nad arabskými sousedy. Neměl žádnou doktrínu či dlouhodobou strategii, jen udržoval vojenský a technologický náskok. To ale pro zemi s tak malým demografickým poměrem k arabským sousedům dlouhodobě nestačilo. Izrael podle Arona zapomněl na strategickou poučku, že vítězství znamenají odplatu (fr. *victoires appellent les revanches*). Aron také prediko-

---

června 1976, kdy byl unesen dopravní letoun společnosti Air France letící z Tel Avivu do Paříže, při mezipřistání v Athénách byl obsazen komandem palestinských radikálů, kteří zajali 254 cestujících a donutili letadlo přistát v ugandském hlavním městě Kampale. Izraelský Mossad ve spolupráci s francouzskou stranou nicméně rychlým zásahem na místě bez uvědomění ugandské vlády cestující osvobodil. Aron si všímá postoje generálního tajemníka OSN Kurta Waldheima, který tuto osvobozovací misi odsoudil, protože narušila ugandskou suverenitu. Aron nesouhlasil s tím, že ugandský režim je prosovětský a tudíž by osvobození mařil a dal by přednost před rychlým řešením nějakému diplomatickému prodlužování situace. Palestinci, kteří unesli letadlo, jsou podle Arona také sponzorováni ze SSSR, proto proti tomuto totalitárnímu režimu lze zakročit i při porušení mezinárodního práva. I proti Rudým brigádám v NSR se překračuje právní rámec, jedná se o ohrožení demokracie, srov. ARON, Raymond, *La Piraterie Aérienne du Conseil de Sécurité*, in. *Le Figaro* 25. 5. 1976, cit. dle R. Aron, *Les articles..., Tome III., c.d.*, s. 1711-1715. Obecně k palestinskému terorismu, viz, ČEJKA, Marek, *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*, Barrister & Principal, Brno 2007.

³⁷ R. Aron, *La guerre permanente*, in. *Le Figaro* 10. 10. 1973, cit. dle R. Aron, *Les articles..., Tome III., c.d.*, s. 1283-1285.

val, že čím pozdější bude řešení palestinského státu, tím tato otázka bude komplikovanější.³⁸

Stát Izrael byl v této situaci podle Arona donucen stále dělat silovou politiku (fr. *politique de puissance*) založenou často na násilí, nespravedlnosti a lstivosti, přičemž Palestinci byli nechtěnými oběťmi této politiky. K tomu Aron dodával, že i francouzská zahraniční politika téma Palestinců využívala ke svým cílům.³⁹ Pro Arona však byl stěžejním faktorem pro mírový proces vznik a uznání palestinského státu, včetně přesně vymezených hranic. Pozitivně v tomto období hodnotil vstřícnou politiku Izraele a Egypta. Stáhnutí ze Sinajského poloostrova hodnotil Aron jako izraelskou sázku na egyptské a americké záruky. Risk to podle Arona byl politický i vojenský, protože mohl znamenat další nekonstruktivní konfliktní politiku. Aron preferoval jednoznačně snahy o zmírnění napětí v regionu.⁴⁰ Aby Izrael mohl žít v míru, tak by podle Arona měl existovat v jistých uznaných hranicích, a nikoliv se sousedy, kteří čekají na jakoukoliv příležitost, aby mohli Izrael zničit.⁴¹

Palestince v té době vnímal jako prodlouženou ruku sovětské zahraniční politiky, která tuto otázku zneužívala ke svému mocenskému boji.

⁴² Po Šestidenní válce se ale situace změnila, protože Izrael okupoval pa-

³⁸ R. Aron, *L'heure de la diplomatie*, in. Le Figaro 11. 12. 1973, cit. dle R. Aron, *Les articles...*, Tome III., c.d., s. 1312-1316.

³⁹ Např. v marockém Rabatu se konala 26. 10. 1974 konference pod záštitou Francie, kde francouzský prezident Giscard d'Estaing pozval i Jásira Arafata z Organizace pro osvobození Palestiny, který má jako jediný právo mluvit za Palestinu. Francouzský prezident tím podle Arona sledoval francouzskou zahraniční zájmy vzhledem k arabským zemím, pro které se chtěl prezentovat v otevřeném vztahu a podpora palestinského hnutí mu posloužila jako vhodný nástroj.

⁴⁰ R. Aron, *Israel doit parler*, in. Le Figaro 21. 3. 1975, cit. dle R. Aron, *Les articles...*, Tome III., c.d., s. 1489-1493. Egypt a Izrael dospěly k dohodě 4. 9. 1975, kdy se Izraelci zavázali, že se stáhnou ze Sinaje za garance neútočení ze strany Egypta. Tuto dohodu opět zprostředkoval opět Henry Kissinger (dokonce v době krize byl na Blízkém východě devětkrát).

⁴¹ R. Aron, *Exposé: „Kippour 5734“*, *Solutide d'Israel*, XIVe Colloque des intellectuels juifs de langue française, Paris, P.U.F., 1973, s. 172-178, in. R. Aron, *Essais sur la condition...c.d.*, s. 191-201.

⁴² Podle Arona lze porozumět povaze blízkovýchodního konfliktu, když zjistíme, co je povahou palestinských „subverzních akcí“, jak původně nazýval teroristické útoky slovníkem padesátých války. Palestinské subverzní akce byly tehdy ve srovnání s pozdější dobou menší, útoky na Izrael byly vedeny převážně ze sousedních států s podporou Sýrie a Egypta. Palestinci se snažili terorismem sjednotit uprchlíky v jednotný odpor

lestinská území, a samotná debata o palestinském státu se vzdálila realitě, což Aron vnímal jako ukončení debat v termínech „revolučního“ osvobozenického boje, tak jak jej prezentovala sovětská propaganda. Palestinci byli chápáni jako občané druhé kategorie a jejich terorismus vnímal jako zoufalý krok odporu vůči politice Izraele a USA, ale také vůči Sovětskému svazu a ostatním arabským státům, které palestinské otázky často využívaly ke svým vlastním cílům.

Aron se po svém odchodu z novin *Le Figaro* otázce Palestinců věnoval dál i na stránkách francouzského deníku *L'Express*. Zde odsuzoval výstavbu židovských osad na palestinském území, protože nemají žádné ukotvení v jasných izraelsko-palestinských úmluvách. Díval se skepticky na různé konference o míru mezi Židy a Palestinci, které svolávaly velmoci, aniž by jasně deklarovaly právo Palestinců na vlastní stát.⁴³

Aron tvrdil, že bez dobré vůle obou stran o definování hranic Izraele a palestinského státu nemají jednání velký význam. Připomínal situaci Mnichovské dohody v Československu v roce 1938, kdy politika velmocí znemožnila malému státu obranu odebráním části jeho území nepříteli (Izrael v hranicích před rokem 1967), což znamenalo, že záruky na jeho ochranu přestaly fungovat. Zároveň tvrdil, že pokud by situace zůstala taková, jaká je, tak by se Izrael jako binacionální stát (dvou spolu válčících národů) musel logikou politického vývoje zhroutit sám. Podle Arona by se totiž zhroutil samotný projekt politického sionismu. I z toho důvodu, že samotní Židé by nechtěli v takovém vojenském státě žít. Aron také předpokládal, že arabské obyvatelstvo natalitou židovskou menšinu převyší, což by vedlo k tomu, že Židé by žili v diaspoře mezi většinovým arabským obyvatelstvem jako v minulosti. Podle Arona by politické dohody měly být domlouvány tak, aby na ně mohly navázat další domluvy. Izraelsko-egypt-

---

proti Izraeli. Aron v této souvislosti upozorňoval, že tyto akce jsou spíše vztahem mezi revolucionáři a masami, než mezi masami a vládou – subverzní akce mají za cíl odcizit populaci vládě, administrativě a morálce pro potřeby revolučního boje. Nesou tedy v sobě marxistickou ideologii boje mezi třídami., srov. R. Aron, *Paix et Guerre entre les Nations*, ed. Calmann-Lévy, Paris 1962, s. 173.

⁴³ Jedna z mnohých konferencí, které si všimá i Aron byla svolána do Ženevy na základě americko-sovětské deklarace 1. října 1977, Izrael ani USA nicméně neslíbili Palestincům jednání o samostatném palestinském státě. Jejich požadavkem bylo uznání hranic státu Izrael, to bylo podle Arona velkou chybou a obává se pokračování bojů v Libanonu, srov. R. Aron, *Deux pas en avant, un pas en arrière*, in. *L'Express* 10.-16. 10. 1977, cit. dle R. Aron, *De Giscard à Mitterrand, 1977-1983*, Éditions de Fallois, Paris 2005, s. 125-127.

ský mír z roku 1978 ale podle Arona neumožnil Palestincům přirozeně na domluvy navázat svými jednáními s Izraelem o podmínkách vzniku palestinského státu. Dohoda totiž nezmínila možný náznak řešení palestinské menšiny. Okupace Západního břehu Jordánu i Gazy tak stále více ponižovala podle Arona nejen okupované, ale i okupanty.⁴⁴

Podle Arona to byla velká výzva pro západní diplomacie, aby vytvořily podmínky pro vznik dohody mezi Izraelci a Palestinci. Pokud by podle Arona vznikla taková dohoda, Západ by to posílilo v arabském světě, a Sovětský svaz by měl pouze omezené manévrovací pole. To by také posílilo Západ z hlediska společné „ropné politiky“ v regionu.⁴⁵

Pokud by však politika na Blízkém východě zůstala podle Arona jen na polovičních nekoncepčních řešeních, celý region se opět ocitnul v nekonečném kolotoči násilí. Jak již Aron několikrát ukázal, region Blízkého východu nepodléhal logice Studené války, spíše tuto logiku narušoval. Teroristické útoky v palestinském Hebronu, Ramalláhu či Nábulusu se stávaly každodenní rutinou.⁴⁶ Do popředí se tak dostávala otázka palestinského terorismu, který byl vnímán jako jediná zbraň Palestinců vůči Státu Izrael. Nebezpečí tohoto druhu terorismu (na rozdíl od teroristů ETA či IRA) byl mj. jeho mezinárodní charakter. Palestinci totiž mohli útočit na židovské komunity po celém světě. Aron upozorňoval na nesmyslnost těchto útoků vůči civilnímu obyvatelstvu, které nemělo se státem Izrael mnoho společného.⁴⁷

Podle Arona nebylo možné bez účasti „třetí strany“ (fr. *tiers intéressé*), která by měla zájem na urovnání konfliktu, nalézt mezi Izraelem a okolními arabskými státy mír. Izraelská armáda byla efektivní, moderní a účinná, a měla potenciál bojovat v dalších válkách v regionu, které by pravděpodobně vyhrávala. Tento cíl byl podle Arona proti smyslu mírové politiky,

⁴⁴ R. Aron, *Ombre et Lumière au Proche-Orient*, in. L'Express 2.-8. 6. 1979, cit. dle R. Aron, *De Giscard...*, c.d., s. 260-262. Arona zaráží fakt egyptského přístupu k palestinskému problému, kdy Egypt neumožnil v pásmu Gazy, s kterou na Sinaji sousedil, aby měl přirozený pohraniční styk s Egyptem.

⁴⁵ R. Aron, *De Kaboul á Amman*, in. L'Express 15.-21. 3. 1980, cit. dle R. Aron, *De Giscard...*, c.d., s. 403-405.

⁴⁶ R. Aron, *L'Europe et le Proche-Orient*, in. L'Express 7.-13. 6. 1980, cit. dle ARON, Raymond, *De Giscard...*, c.d., s. 427-429, R. Aron, *Nouveau désordre politique*, in. L'Express 18-24.9.1980, cit. dle R. Aron, *De Giscard...*, c.d., s. 444-446.

⁴⁷ R. Aron, *L'internationale terroriste*, in. L'Express 2.-8. 8. 1980, cit. dle R. Aron, *De Giscard...*, c.d., s. 435-437.

protože milióny Palestinců vykořeněných ze svých domovů znamenaly velkou hrozbou pro Izrael. Pokud by izraelská strategie zůstala uvězněná jen v preventivních útocích a politice zastrašování, dlouhodobě by tento styl politiky podle Arona byl neudržitelný. Naopak, čím déle by Izrael své hranice tímto způsobem bránil, tím více by nahrával svým nepřátelům, kteří měli zájem na prodloužení tohoto stavu.⁴⁸

IZRAELSKÁ INVAZE DO LIBANONU V ROCE 1982

Aron sledoval izraelskou operaci (Operace Mír pro Galileu) v Libanonu i přes svůj pokročilý věk velmi pečlivě. Podle něj svým vojenským dobrodružstvím v Libanonu Izrael přestal dělat realistickou politiku, protože začal sledovat krátkodobé vojenské cíle. Politikům v Izraeli podle něj chyběla dlouhodobější strategie, která by měla regionu zajistit klid a mír. Izrael se podle Arona v očích západní veřejnosti stával agresorem, který krátkodobě prosazoval své zájmy. Upozorňoval, že při útocích umírají nevinní civilisté, což postavení Izraele v očích veřejnosti ještě více poškozovalo. Podle Arona to nebyla vhodná politická strategie jak zvítězit nad Palestinci. Izraelská armáda by totiž musela dobýt celý Bejrút a potom město i nadále kontrolovat. Kdyby armáda zničila OOP, bylo podle Arona zřejmé, že by vznikla jiná organizace bojující za práva Palestinců. Palestinský terorismus Izrael nemohl podle Arona eliminovat tím, že by potlačil pouze jednu teroristickou organizaci. Izrael byl sice vítězným státem, nicméně i izraelská síla byla omezená tím, že nedokázala prosadit dlouhodobě svoji politiku i přes vojenská vítězství (fr. *impuissance de la victoire*).⁴⁹

Podle Arona izraelská strana podporovaná USA nadřazovala zájem na odzbrojení Palestinců přijmutím zodpovědnosti za krvavé masakry ve východním Bejrútu. Aron prezentoval tuto politiku jako omezenou a pokládal si otázku, zda skutečně tento přístup slouží důvěryhodným a trvalým zájmům Izraele.⁵⁰ Arona vnitřně zasáhlo, jak byl obraz židovského státu v tomto období poškozen. Média přinášela zprávy a záběry z války, kde bylo zřejmé, že se izraelská armáda chovala jako dobyvatel vůči svým

⁴⁸ Aron tvrdil, že „...terorismus Palestinců je nástrojem, kterým ukazují světu a Izraeli svoji beznaděj, je to propagandistická zbraň ukazující Izrael jako stát, který utlačuje práva části obyvatel...“; R. Aron, *Penser...II., c.d.*, s. 196-197.

⁴⁹ R. Aron, *Limits de la Force*, in. L'Express 25. 6-1. 7. 1982, cit. dle R. Aron, *De Giscard..., c.d.*, s. 534-536.

⁵⁰ R. Aron, *Changement d'homme*, in. L'Express 2.-8. 7. 1982, cit. dle R. Aron, *De Giscard..., c.d.*, s. 536-538.

libanonským sousedům a Palestincům. Podle Arona Palestinci byli vojensky poraženi, ale dosáhli vítězství politického (a mediálního).⁵¹

Aron oceňoval konferenci arabských států v marockém Fezu v září 1982, kde se zúčastněné státy zavázaly k několika zásadním krokům. Jedním z nich bylo i uznání práva Izraele na existenci, pokud by Izrael jednal o palestinském státě a Jeruzalém by bylo hlavní město budoucí Palestiny. Jednalo se sice jen o deklaratorní akt, ale byla to podle Arona cesta, kterou mohla budoucí jednání vést. Izrael si zabezpečil hranice zvnějšku (s Egyptem, Libanem), ale pokud by dál dělal represivní politiku vůči Palestincům, byla by podle Arona tato vojenská vítězství jen krátkodobým efektem. Tyto situace by podporovaly nejen palestinské, ale i židovské extremisty, kteří bojkotovali tehdejší křehký mír mezi Židy a Palestinci v Izraeli.⁵²

Co Arona šokovalo nejvíce, byly masakry v palestinských táborech poté, co byl zavražděn libanonský křesťanský prezident Džamál Bašír. Aron se zamýšlel nad úlohou izraelské armády (hebr. *tsahal*) v tomto masakru. Podle něj nesla i izraelská armáda určitou míru zodpovědnosti. Vstupovala do Bejrútu s tím, že ve městě udrží pořádek. Postavení armády bylo (a je) v izraelské společnosti velmi vysoké, protože skoro všichni Židé v Izraeli (ženy i muži) jsou vojáky. Mnoho generálů se stávalo následně politiky, a armáda sehrávala významnou roli v přeměně Židů z diaspory v izraelské občany, tedy vojáky Izraele. Armáda si nárokovala vysokou morální úroveň, nicméně to, jak přihlížela masakrům Palestinců, vrhalo na tuto pověst negativní stín. Aron psal o pocitu „rozhořčení“ a „bolu“, jak na straně obětí, tak i na straně francouzského intelektuála, který Izrael vždy podporoval.⁵³ Dlouhodobá vojenská politika se začínala podle něj odrážet i ve změnách myšlení izraelské společnosti. Podle Arona v té době začínaly vznikat militantní židovské skupiny, které židovskou společnost mohly rozložit zevnitř.⁵⁴

⁵¹ R. Aron, *Les Moyens et la fin*, in. L'Express 6.-12. 8. 1982, cit. dle R. Aron, *De Giscard...*, c.d., s. 545-547.

⁵² R. Aron, *Du Canon à la diplomatie*, in. L'Express 17.-23. 9. 1982, cit. dle R. Aron, *De Giscard...*, c.d., s. 553-555.

⁵³ R. Aron, *Après l'horreur*, in. L'Express 24.-30. 9. 1982, cit. dle R. Aron, *De Giscard...*, c.d., s. 555-557.

⁵⁴ Jedním z židovských duchovních podporujících násilí na Palestincích od 80.let byl např. newyorský militantní rabín Maier Kahane, který spoluzaložil Židovskou obranou ligu (angl. *Jewish Defense League*) a ultraortodoxní politickou stranu Kach kandidující

Izrael vojensky vyhrával střety s regulárními armádami arabských sousedů, ale mírovou perspektivu to regionu podle Arona nepřinášelo. Vojenské akce nepřinášely dlouhodobou perspektivu. Na jedné straně vzniklo čtyřicetikilometrové pásmo v Libanonu u hranic Izraele bez OOP, ale na druhou stranu byl Izrael poškozen v očích veřejnosti jako agresor. Podle Arona se čím dál víc zřetelně ukazovalo, že existence Izraele je závislá na pomoci židovské diaspory ve světě a USA. Aron předpokládal, že pokud by byl obraz Izraele takovými akcemi poškozován, nebyla by již tato podpora natolik silná.⁵⁵

Aron v jednom z posledních svých článků pro *L'Express* rozebral velmi podrobně situaci na Blízkém východě, kde poměrně přesně prezentoval politiku iráckého vůdce Saddáma Husajna, který byl nepřítelem syrského prezidenta Hafíze Asada. Husajn podporoval stažení syrských jednotek z Libanonu, přičemž Aron upozorňoval na fakt, že tyto rozpory povedou k nejasnému vztahu zemí k podpoře palestinské menšiny. Palestinská menšina se dostávala do zajetí bojů mezi arabskými státy, a nově se tento prvek ukázal během války mezi Irákem a Íránem. Aron konstatoval, že Palestina za současné konstelace nemá naději na vznik samostatného státu, protože zájem západních států se obrátil jen k arabským ropným královstvím. Podle Arona tak terorismus měl být více využívaným nástrojem v rukou nespokojených Palestinců. Změnou v konstelaci politiky na Blízkém východě bude ztráta vlivu Sovětského svazu, který v té době již byl zaměstnán válkou v Afghánistánu, což by podle Arona mělo vyústit v situaci, kdy problematika Blízkého východu již nebude sovětskou prioritou.⁵⁶

Aron na sklonku života kritizoval francouzskou zahraniční politiku, která v irácko-iránském konfliktu prodávala i nadále oběma stranám zbraně a materiál. To dával do kontrastu toho, že francouzská pomoc v Libanonu upadala. Podle Arona právě pomoc novému prezidentovi Amínu Džamáílovi měla být jednou z priorit pomoci Blízkému východu. Pokud

---

v Izraeli s určitými volebními úspěchy. Židovská liga se účastnila teroristických útoků i na americké kongresmany (např. v r. 1985 na Darrella Issu) a byla zařazená americkou tajnou službou na seznam teroristických organizací, samotný rabín Mair byl zastřelen „neznámými“ útočníky v listopadu 1990), srov. ČEJKA, Marek, *Judaismus a politika v Izraeli*, Barrister & Principal, Brno 2009.

⁵⁵ R. Aron, *Israël après Beyrouth*, in. *L'Express* 17.-23. 9. 1982, cit. dle R. Aron, *De Giscard.., c.d.*, s. 571-573.

⁵⁶ R. Aron, *Ni Paix ni Guerre*, in. *L'Express* 8.-14. 7. 1983, cit. dle R. Aron, *De Giscard.., c.d.*, s. 595-598.

by byl Libanon nezávislou, suverénní a mírovou zemí, tak by to byl důkaz, že i palestinská otázka je v procesu mírového řešení.⁵⁷

Aron také vyjádřil své obavy, že zbraň proti terorismu se může změnit v zbraň proti demokracii. Upozorňoval, že ve Francii žije nejpočetnější židovská komunita v Evropě, což by pod vlivem teroristických útoků na židovské cíle a postavení Státu Izrael, mohlo rozdělit francouzskou společnost. Moderní antisemitský terorismus měl podle Arona svá specifika. Na jedné straně útočí i na židovské komunity, které nemají se státem Izrael nic společného, na druhou stranu ve Francii sílí arabská komunita, která je přinejmenším k takovým útokům neutrální. Francouzská vláda byla podle Arona k protižidovským a protiizraelským útokům zdrženlivá s ohledem na arabský svět, což hodnotil Aron jako „ztrátu své duše“.⁵⁸

Podle Arona by v moderní společnosti měla existovat nezpochybnitelná právní záruka suverénního státu (fr. *état souveraine*), který by měl jako jediný pravomoc řešit konflikty etnik uvnitř hranic státu. Autorita státu by tak měla být nadřazena parciálním zájmům nejrůznějších skupin.⁵⁹

ZÁVĚR

Raymonda Arona z dnešního pohledu můžeme chápat jako zastánce samostatného palestinského státu, jehož garantem by mělo být mezinárodní společenství. Toto řešení blízkovýchodního konfliktu Aron konzistentně zastával již ve čtyřicátých letech 20. století, a vývoj událostí mu dal za pravdu i v letech osmdesátých. Aronovy názory se dočkaly určitého uznání počátkem devadesátých let, kdy s koncem studené války probíhaly rozhovory mezi Židy a Palestinci a v roce 1993 se dospělo k dohodám o vzniku samostatného palestinského státu a na krátký čas násilí přestalo, než jej opět vyprovokovali židovští radikálové.⁶⁰

⁵⁷ R. Aron, *Mutation par le pouvoir*, in. L'Express 30. 9-6. 10. 1983, cit. dle R. Aron, *De Giscard...*, c.d., s. 615-617.

⁵⁸ R. Aron, *Antisémitisme et Terrorisme*, L'Express 11.-17. října 1980, in. R. Aron, *Essais sur la condition...*, c.d., s. 293-298.

⁵⁹ Aron upřednostňuje termín *etnikum* před termíny národ či rasa. Podle něj přes svoji vágnost je výraz *etnikum* více politický termín a popisuje realitu uvnitř polyetnických společností výstižněji, což je případ Izraele, R. Aron, *Les désillusions...*, c.d., s. 111-112.

⁶⁰ Dohody uzavřené mezi Izraelci a Palestinci na základě jednání probíhajících norském hlavním městě Oslu v roce 1993 byly prvním pokus o nějakou oficiální dohodu mezi Palestinci a Židy v Izraeli, dohoda sice byla po dvou letech díky vzrůstajícímu napětí revidována a nakonec vypovězena, nicméně se ukázala cesta, jakým způsobem lze

Pokud bychom se tedy podívali na Aronovu teorii mezinárodních vztahů optikou jeho posledních analýz Blízkého východu, můžeme konstatovat, že opouštěl v teorii mezinárodních vztahů své realistické stanovisko. Klonil se k principům určité kolektivní bezpečnosti na Blízkém východě. Nejstabilnější zárukou míru podle něj měl být multilaterální systém dohod mezi zainteresovanými státy a velmocemi. Nekončící konflikty, kdy každý stát samostatně prosazuje svoji silovou politiku, podle Arona neměly mírovou perspektivu.

Aron nevytvořil žádnou specifickou historickou nebo sociologickou školu, ale spíše ovlivnil řadu francouzských i světových osobností.⁶¹ dnes vyzdvihujeme fakt, že Aron upřednostňoval sociologickou weberovskou rozumějící teorii mezinárodních vztahů a vyslovoval námitky vůči explikativní teorii, kterou nabízí realismus a neorealismus, především požadoval rozumět skutečnosti pomocí jasného vymezení pojmů, pochopit uspořádání mezinárodního společenství a rozpoznat jeho skrytá nebezpečí.⁶²

Aronovou zásluhou o uznání realistického přístupu ve zkoumání mezinárodních vztahů je jeho důraz na etatismus. Aron byl nejen politologem, ale i sociologem. Vnímal tak mezinárodní vztahy skrze sociologické kategorie, proto často predikoval, že války se budou opakovat tam, kde je mírové soužití jen křehkým a kompromisním uspořádáním, **multipolární uspořádání je nebezpečnější než bipolární.**⁶³

Význam Arona tak spočívá v jeho metodice, kdy upřednostňuje přístup, který analyzuje sice konkrétní, ale spojené se střízlivou „realistickou“ analýzou. Aron zanechal ve francouzském intelektuálním prostředí silnou sto-

---

blízkovýchodní konflikt řešit. Význam Aron spočívá dodnes v tom, že dokázal s předstihem několika desetiletí tento proces předvídat a pochopit jeho podstatu, srov. N. Bavez, *Raymond...c.d.*, s. 391.

⁶¹ Nejvýstižněji popsal význam Arona bývalý americký ministr zahraničí Henry Kissinger, který po Aronově smrti prohlásil, že nikdo na něj neměl větší intelektuální vliv než Aron, který Kissingera kritizoval vždy pregnantně, neboť Kissinger byl politikem (intelektuál se může mýlit, vydá novou knihu, ale politik se mýlit nemůže). Aronův souhlas Kissingera povzbudil, Aronova kritika ho krotila, srov. [online], (cit. 21.2.2015), dostupné na – http://agora.qc.ca/mot.nsf/Dossiers/Raymond_Aron.

⁶² Srov. B. Badie, *Raymond Aron jako teoretik mezinárodních vztahů*, in. Filosofický časopis, roč. 54, 2006, číslo 2, s. 163–176, srov. S. Guzzini, *Realismus v mezinárodních vztazích a mezinárodní politické ekonomii*, Barrister&Principal, Brno 2004, s. 19.

⁶³ B. Badie, *Raymond Aron jako teoretik...c.d.*, s.163–176. Proto Aron podporoval vznik nových států rámci bloků, protože uznání suverenity v podobě státu je prostředkem zmírňování napětí uvnitř samotného bloku.

pu. Kniha jeho pamětí se stala dokonce na několik měsíců francouzským bestsellerem. Projevila se zde jeho schopnost přesného metodologicky podloženého pohledu na problémy, ale zároveň s filosofickým odstupem a objektivním přístupem.

Na paměť Aronova odkazu vznikla také řada institucí nesoucích jeho jméno. Mezi nejznámější patří v Paříži sídlící výzkumné politologické a sociologické středisko s názvem *Centre de recherches politiques Raymond-Aron*, které bylo v rámci *École des hautes études en sciences sociales de Paris* ustaveno v roce 1982.⁶⁴

LITERATURA:

1. Aron R., *France. Steadfast and Changing. The Fourth to the Fifth Republic*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts 1960.
2. Aron R., *Paix et Guerre entre les Nations*, ed. Calmann-Lévy, Paris 1962.
3. Aron R., *De Gaulle, Israël et les Juifs*, Plon, Paris, 1968.
4. Aron R., *Les Désillusions de Progrès, Essai sur la dialectique de la modernité*, Calmann-Lévy, Paris 1969 (ed. 1987).
5. Aron R., *Essais sur le condition juive contemporaine*, Gallimard, Paris 1989.
6. Aron R., *Chroniques de Guerre. La France libre, 1940-1944*, Gallimard, Paris 1990.
7. Aron R., *Les articles du Figaro, La Guerre froide 1947-1955*, Tome I, Édition de Fallois Paris 1990.
8. Aron R., *Les articles de politique internationale dans Le Figaro de 1947 à 1977, Les Crises, (février 1965 à avril 1977)*, Tome III, Éditions de Fallois, Paris 1997.
9. Aron R., *Opium intelektuálů*, Mladá Fronta, Praha 2001.
10. Aron R., *Mémoires. 50 ans de réflexion politique*, reéd. Édition Robert Laffont, Paris 2003).
11. Aron R., *Angažovaný pozorovatel, Rozhovory s Jeanem-Louisem Missikou a Dominiquem Moltonem*, Mladá Fronta, Praha 2003.
12. Aron R., *De Giscard à Mitterrand, 1977-1983*, Éditions de Fallois, Paris 2005.
13. Badie B., *Raymond Aron jako teoretik mezinárodních vztahů*, in. *Filosofický časopis*, roč. 54, 2006, číslo 2, s. 163-176.

⁶⁴ Srov. [online], dostupné na – <http://crpra.ehess.fr/>

14. Baverez N., *Raymond Aron. Un moraliste au temps des idéologies*, Flammarion, Paris 1993.
15. Beauvoir Simone de, *La Force des Choses*, Paris 1963.
16. Bialer U., *Between East and West: Israel's Foreign Policy Orientation 1948-1956*, Cambridge University Press, Cambridge 1990.
17. Black I., Morris, *Benny, Mossad – izraelské tajné války*, Jota, Brno 2003.
18. Colquhoun R., *Raymond Aron. The Philosopher in History 1905 – 1955*, Sage Publications, London 1986.
19. Čejka M., *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*, Barrister & Principal, Brno 2007.
20. Čejka M., *Judaismus a politika v Izraeli*, Barrister & Principal, Brno 2009.
21. Gaulle Charles de, *Discours et Messages, Vers la terme 1966-1969*, tome V., Plon Paris, 1970.
22. Guzzini St., *Realismus v mezinárodních vztazích a mezinárodní politické ekonomii*, Barrister&Principal, Brno 2004.
23. Kropáček L., *Islám a Západ. Historická paměť a současná krize*, Praha 2002.
24. Mendel M., *Islámská výzva*, Praha 1994.
25. Morris B., *Righteous Victims: A History of the Zionist-Arab Conflict, 1881-1998*. Knopf Doubleday Publishing Group, New York 2011.
26. Poliakov L., *Histoire de l'antisemitisme*, vol. I-IV., Calmann-Lévy Paris 1951.
27. Sachar H. M., *Dějiny státu Izrael*, Regia, Praha 1999.